

Nr 136

Utlåtande i anledning av motioner om återkallande av förordnande för värnplikligt befäl.

(1:a avd.)

I de likalydande motionerna I: 389 av herr *Schött* och II: 490 av herr *Oskarson m. fl.* har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om översyn av gällande bestämmelser angående handläggning av ärenden som rör återkallande av förordnande för värnplikligt befäl under tjänstgöring i samband med krigsförbandsövningar.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande över motionerna från *överbefälhavaren*. Se *Bilaga* till detta utlåtande.

Utskottet vill erinra om att tjänsteställningsutredningen i sitt i mars innevarande år avgivna betänkande redovisat verkställd översyn av tjänsteställningsförhållandena för militär personal m. m. I betänkandet framlägges bl. a. förslag till nya centrala bestämmelser angående tjänsteställningsbefordran för militär personal m. m. Enligt vad utskottet inhämtat är utredningens förslag för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Överbefälhavaren har i sitt yttrande uttalat, att med ställningstagande till motionsyrkandet om en översyn av gällande bestämmelser angående handläggning av ärenden, som rör återkallande av förordnande för värnplikligt befäl under tjänstgöring i samband med krigsförbandsövningar, bör anstå i avvaktan på de beslut, som framdeles kommer att fattas med anledning av tjänsteställningsutredningens betänkande. Utskottet delar överbefälhavarens uppfattning härutinnan.

Enligt vad överbefälhavaren vidare framhållit har han för avsikt att tillsätta en arbetsgrupp av representanter för berörda myndigheter med uppgift att påbörja arbetet med dessa tillämpningsföreskrifter och lösning av andra problem, förknippade med införandet av ett delvis nytt förordnande- och konstitueringsystem inom krigsmakten. Utskottet förutsätter, att tillämpningsföreskrifterna får sådan utformning att vid återkallande av förordnande för värnplikligt befäl den enskildes krav på objektiv och omsorgsfull handläggning av hans tjänstbarhet och allmänna befälslämplighet tillgodoses. Motionärerna ifrågasätter, huruvida icke för uppnående av

Bihang till riksdagens protokoll 1967. 6 saml. Nr 136

detta syfte hithörande spörsmål borde behandlas av en särskild granskningsnämnd, förstärkt med förbandets auditör. Denna fråga torde vara av natur att böra behandlas i samband med utformningen av de blivande tillämpningsföreskrifterna på området. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att dessa föreskrifter är avsedda att i allt väsentligt gälla även under krigsförhållanden.

Med hänsyn till vad överbefälhavaren anfört torde någon riksdagens åtgärd i anledning av motionerna icke nu vara påkallad.

Utskottet hemställer

att riksdagen icke bifaller motionerna I: 389 och II: 490.

Stockholm den 31 oktober 1967

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström (s), Gillström (s), Einar Persson (s), Virgin (h), Axel Andersson (fp), Ivar Johansson (cp), Kaijser (h), fru Wallentheim (s), herrar Söderberg (s), Herbert Larsson (s), Rönnberg (s), Wååg (s), Thorsten Larsson (cp), Strandberg (h) och Nyman (fp); samt

från andra kammaren: herrar Karlsson i Olofström (s), Almgren (s), Eliasson i Sundborn (cp), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Nihlfors (fp), Bergman (s), Mattsson (cp), Turesson (h), fröken Olsson (s), herrar Johansson i Norrköping (s), Gustafsson i Uddevalla (s), Nelander (fp), Källstad (fp), Petersson (h) och Nilsson i Kristianstad (s).

Överbefälhavarens yttrande den 2 augusti 1967 över motionerna I: 389 och II: 490

Gällande förordnandeföreskrifter är utfärdade med stöd av Kungl. brev den 29 oktober 1943 och är fastställda genom följande go: för armén go nr 2406/1953, för flottan go nr 2520/1949, för kustartilleriet go nr 3885/1953 och för flygvapnet go nr 4738/1949. Utöver gällande förordnandeföreskrifter har varken ÖB eller försvarsgrenscheferna ansett sig behöva utfärda tillämpningsbestämmelser. I Mo nr 118 (TS/D nr 29/1967) har utöver marinens förordnandeföreskrifter »Provisoriska bestämmelser för förordnande m. m. av värnpliktig militär personal vid flottan» fastställts.

Överbefälhavaren tillkallade i oktober 1960 förordnandeutredningen, FUR 61. Denna slutförde sitt uppdrag i mars 1963. Efter remissbehandling m. m. överlämnade överbefälhavaren med eget yttrande i juli 1964 utredningens förslag till Kungl. Maj:t.

FUR 61 förslag är begränsat till de grundläggande föreskrifter som har bedömts böra utfärdas av Kungl. Maj:t (Kungl. brev och generalorder).

Överbefälhavaren framförde i sitt eget yttrande bl. a.: »Förordnande- och konstitueringsreglerna inom krigsmakten ha under lång tid präglats av bristande enhetlighet. Skillnaden i tillämpade förordnandesystem inom olika delar av krigsmakten ha varit väsentliga, ibland så långtgående att berättigad irritation uppstått bland berörd personal. Flera försök har under en tioårsperiod gjorts att åstadkomma en bättring av rådande förhållanden, men försöken ha hittills misslyckats på grund av i vissa avseenden vittgående meningsmotsättningar hos berörda parter. Det är därför med tillfredsställelse jag kunnat konstatera att föreliggande förslag är enhälligt.»

Angående de tillämpningsföreskrifter som skall utfärdas sedan de centrala bestämmelserna slutgiltigt blivit fastställda ansåg överbefälhavaren att de borde utfärdas av honom. Vidare anförde överbefälhavaren att »av praktiska skäl torde det emellertid vara mest ändamålsenligt att försvarsgrenscheferna och cheferna för de centrala myndigheterna utfärda dessa föreskrifter i enlighet med mina direktiv. Erforderliga ändringar och tillägg m. m. i sådana tillämpningsföreskrifter bör från samordningssynpunkt underställas mig före ikraftträdande.»

Överbefälhavaren angav slutligen att han avsåg att »i enlighet med vad chefen för flygvapnet förordat tillsätta en arbetsgrupp av representanter från berörda myndigheter med uppgift att påbörja arbetet med dessa tillämpningsföreskrifter och lösning av andra problem förknippade med införande av ett delvis nytt förordnande- och konstitueringsystem inom krigsmakten.»

Den 13 oktober 1964 remitterade Kungl. Maj:t 1961 års förordnandeutrednings förslag till nya bestämmelser för förordnande och konstituering till tjänsteställningsutredningen (TSU). I mars 1967 överlämnade tjänsteställningsutredningen sitt belänkande. Detta är f. n. föremål för remissbehandling.

Tjänsteställningsutredningen har funnit att frågor rörande förordnande och konstituering inte kan behandlas fristående från de övriga frågor ut-

redningen har haft att överväga. Tjänsteställningsutredningen har därför i betänkandet inarbetat sitt utlåtande över FUR 61 förslag.

Med hänvisning till det anförda föreslår överbefälhavaren att motionärer-
nas förslag om en översyn av gällande bestämmelser angående handläggning
av ärenden som rör återkallande av förordnande för värnpliktigt befäl un-
der tjänstgöring i samband med krigsförbandsövningar, för närvarande ej
föranleder någon åtgärd. De beslut som framdeles kommer att fattas med
anledning av tjänsteställningsutredningens betänkande bör avvaktas.

Överbefälhavaren förutsätter att därefter nya centrala bestämmelser för
såväl förordnande som återkallande av förordnande samt konstituering
fastställs och att tillämpningsbestämmelser kommer att utfärdas av försvars-
grenscheferna efter anvisningar av överbefälhavaren.